

PER UN PLA ALTERNATIU DE LA RIBERA ENTRE LA CIUTADELLA I EL BESÒS

MANIFEST DE LES ENTITATS I DELS CIUTADANS I CIUTADANES QUE ES REUNEIXEN AL FÒRUM DE LA RIBERA DEL BESÒS

Aprovat el 6 de juny del 2000

Els barris de Sant Martí, al municipi de Barcelona, i el marge dret del riu Besòs, al municipi de Sant Adrià, han estat històricament un conjunt de perifèries mal relligades entre elles. Ara, per primera vegada, es donen les condicions òptimes per articular tots aquests barris i els seus habitants en un teixit urbà coherent i participatiu. Però l'accelerat procés de desindustrialització de la zona litoral i la manera especulativa com s'està efectuant la seva transformació urbanística propicien la pèrdua de patrimoni històric la diàspora dels grups socials menys afavorits en favor dels interessos d'empreses poderoses i de les capes socials més benestants.

No es pot oblidar que foren els treballadors que han habitat i habiten aquests barris fins fa poc mal equipats i degradats els qui amb el seu esforç han donat valor urbà i cívic a aquest territori. Davant la manera com s'està efectuant la transformació del territori entre la Gran Via i el mar i des de la Ciutadella fins al riu Besòs, les entitats i les persones que es reuneixen al Forum de la Ribera del Besòs volen manifestar les reflexions i propostes que segueixen, per impulsar una remodelació urbanística que resulti menys lesiva per als legítims interessos dels habitants de la zona, més favorable al conjunt dels ciutadans i ciutadanes de la metròpolis barcelonina i més respectuosa amb el patrimoni col·lectiu.

1. La transformació de la Ribera del Besòs, el front marítim entre la Ciutadella i el riu del mateix nom, ha estat de tanta envergadura tan accelerada que es fa difícil d'avaluar-la en la seva globalitat i de preveure'n els resultats en el llarg termini. Cal que els Ajuntaments de Barcelona i de Sant Adrià encarreguin a un equip independent un *Llibre Blanc de la remodelació de la Ribera, de la Ciutadella al riu Besòs*.

2. El 'model Barcelona' per a transformar la ciutat a través de la iniciativa conjunta entre administració pública i empreses privades, establert abans dels Jocs Olímpics, recollia aspiracions ciutadanes de la Transició i buscava mantenir la direcció pública del procés. Però aquest model ha derivat en els darrers anys, els de la 'segona transformació' de la ciutat, cap a una cessió de la iniciativa als interessos privats. La qual cosa ha desembocat en una privatització creixent de l'espai públic i en una transformació cada cop més especulativa de la ciutat.

Cal revisar els plans urbanístics més especulatius, com el de Diagonal Mar, i establir una quota de les plusvàlues urbanes generades a reinvertir obligatòriament en els espais i equipaments públics i en habitatge social dins del conjunt de la zona.

3 El Poblenou ha estat històricament un dels grans nuclis industrials de tota la Mediterrània. Però aquest patrimoni d'edificis, màquines i arxius de les fàbriques i d'habitatge obrer s'està destruint ràpidament i pot quedar reduït a uns pocs elements dispersos i fora de context. No es pot acceptar que tot aquest patrimoni quedi reduït a unes quantes xemeneies totalment aïllades després de la demolició de les fàbriques. Cal aturar la destrucció del patrimoni industrial de la zona i promoure un nou catàleg amb caràcter normatiu. Cal assegurar els mitjans per a la preservació d'aquest patrimoni amb un pla per passar de la preservació d'elements aïllats a la protecció i preservació de conjunts i d'itineraris.

4. El Poblenou és, així mateix, un element fonamental de la memòria social de Barcelona i de Catalunya, on treballadors de tots els orígens, en condicions molt dures, forjaren la riquesa de la ciutat i del país. La destrucció massiva de fàbriques, habitatges i llocs vinculats a la tradició obrera no és només una pèrdua de patrimoni arquitectònic, sinó que obre un forat en la memòria col·lectiva en eliminar de la Barcelona contemporània el record de la immigració i del treball industrial, base de la seva puixança en els nostres dies.

Cal establir un Museu/Centre de recerca de la Barcelona Obrera i Industrial a Ca l'Aranyó.

5. La renovació de l'activitat productiva del Poblenou amb l'arribada d'indústries basades en les noves tecnologies, tomentada per la figura urbanística del "22@" que pretén promoure una nova 'ciutat del coneixement', pot significar una oportunitat per Barcelona. Però també posa en perill el teixit industrial de petites empreses i tallers perfectament inserits dins de l'economia de la ciutat i pot afavorir l'especulació en els terrenys industrials.

Cal assegurar la permanència i promoció activa dels tallers i indústries no contaminants ja assenlats al Poblenou i al polígon industrial de la Mina. La incorporació d'activitats basades en les noves tecnologies no pot ser el pretext per promoure l'especulació immobiliària i la desaparició de les activitats existents.

6. La implantació de grans àrees comercials i de serveis de rang metropolità a Glòries, Diagonal Mar, Fòrum 2004, etc. pot contribuir decisivament a la desertització social dels barris a l'entorn si no es complementa amb una política de suport per a la transformació competitiva de les xarxes de comerços i serveis en carrers i places amb una activitat més local (Rambla del Poblenou, mercat del Poblenou, vell Diagonal mar, rambla Prim, etc.). Cal assegurar una política de suport a la transformació competitiva del teixit comercial que assegurï la seva permanència.

7. L'habitatge és un dret i la seva adquisició per les famílies treballadores que passaren de ser rellogats o a viure en una habitatge en precari a comptar amb un pis fou un , procés lent i costós. Ara, la consolidació del teixit social que ha costat tant d'aconseguir en aquests barris es troba en perill per un notable encariment de l'habitatge que farà cada cop més difícil la continuïtat de les classes populars a la zona. L'oferta de l'anomenat "habitatge assequible" és migrada i el seu cost i condicions de pagament fan que de fet quedi reservat a les classes mitjanes.

Cal una política d'habitatge social quantitativament suficient i realment a l'abast de les classes populars, distribuït per tots els barris de la Ribera, des del Poblenou fins a la Mina.

8. L'arribada de nova població sense haver encara cobert les deficiències d'equipaments de períodes anteriors crea una nova situació de dèficits que ja es manifesta al Poblenou i que farà encara més difícil la integració entre els antics habitants i els nous veïns. El desembarcament d'equipaments de rang metropolità es contraposa a la manca d'equipaments de caràcter local i també d'equipaments de caràcter intermedi (com escoles d'idiomes, d'art i de música, biblioteques, etc).

Cal un pla d'equipaments públics per a tots els barris de la Ribera, tant els del terme de Barcelona com els del marge dret del Besòs a Sant Adrià, que no es limiti a cobrir els vells dèficits encara ben presents, sinó que tingui en compte les noves , necessitats i l'increment de població.

9. El canvi de model de ciutat que s'opera a la zona de Diagonal Mar, amb la previsió d'un barri d'alt estandard en bloc aïllats i un centre comercial i de negocis, no afavoreix l'articulació urbanística de tota la zona litoral sinó més aviat la seva disgregació. Aquest nou urbanisme d'inspiració nord-americana pot alimentar les dinàmiques d'exclusió social i la fragmentació del territori.

Cal garantir el caràcter plenament públic del parc de Diagonal mar, sense restriccions a l'accés durant les 24 hores i amb equipaments de titularitat pública al seu interior.

10. El barri de la Mina, fill de la voluntat administrativa de concentrar ciutadans que vivien en condicions extremes als darrers barris de barraques, presenta la més gran concentració de situacions socialment difícils de la metròpolis barcelonina i té una llarga

nòmina de plans no executats i de projectes de rehabilitació mal aplicats. Les dificultats són encara més grans per la divisió administrativa entre el municipi de Barcelona, responsable de la seva creació i administració inicial, el municipi de Sant Adrià i les competències repartides entre Consell Comarcal, Generalitat de Catalunya i Estat espanyol.

Cal un acord definitiu sobre el Pla Integral de la Mina per assegurar una inversió suficient per millorar les seves condicions urbanístiques, econòmiques i socials, com a alternativa a la degradació i al desplaçament dels seus habitants.

11. L'ideari del Forum 2004 advoca per un compromís amb els valors d'integració i cohesió social però al mateix temps serveix de suport per a operacions urbanístiques remuneradores i no contempla en absolut la integració del barri de la Mina al conjunt de la metròpolis.

Cal fer la reserva adient de solars dins dels plans per al 2004 prop de Fernández Márquez per permetre fer efectiva la rehabilitació del barri de la Mina i cal assegurar la connexió del barri amb el teixit urbà de la zona.

12. En una zona de barris d'al·luvió, són encara molts els joves nominalment escolaritzats però que no aconsegueixen adaptar-se al sistema escolar. No ho reflecteixen les estadístiques, però els nois que vagaregen pels carrers augmenten. La Reforma educativa presentava el nou sistema com a integrador però el fet és que amb els recursos actuals s'ha revelat del tot incapaç d'oferir resposta a la diversitat de situacions que es plantegen als centres. No hi troben el més mínim clima d'estudi els qui volen estudiar i no hi progressen els qui no se senten inclinats pels estudis i no hi troben els elements per a una formació professional fins a una edat massa tardana. L'escola pública, després d'una llarga època de millora progressiva, esdevé cada cop més residual, sense que la Generalitat de Catalunya -ni tampoc les administracions locals- semblin preocupar-se per les conseqüències socials i civiques d'un sistema escolar cada cop més dualitzat entre una escola pública minvant i una escola privada florent.

Cal replantejar el sistema escolar públic de centres de primària i secundària de la zona, obrir noves escoles d'oficis, unitats d'escolarització externa i augmentar la xifra d'educadors de carrer.

13. La descentralització de l'Ajuntament de Barcelona en deu districtes ha permès mantenir unificades les grans decisions i acostar als ciutadans i ciutadanes les decisions més locals. Tanmateix, els districtes continuen essent massa grans per a les qüestions més locals i el municipi massa petit per a les grans opcions de ciutat. Les barriades, amb unes dimensions entre 25.000 i 50.000 habitants poden, sense increment de la despesa, ser plenament viables com a unitats de debat, informació pública, decisió política local amb consellers electes i gestió dels equipaments i serveis que tinguin com a principals destinataris els habitants de la zona.

Cal avançar cap a la creació d'un govern metropolità representatiu i eficaç i, alhora, cap al reconeixement institucional de les barriades.

14. La divisió municipal que escindeix la Riera del Besòs entre Barcelona i Sant Adrià, dos municipis de grandària ben distinta al bell mig de la metròpolis, és avui completament artificial i dificulta la resolució dels problemes. L'establiment del nou Consorci pot servir per a les decisions tècniques, però difícilment deixarà espai per a les decisions polítiques.

Cal superar la divisòria entre Barcelona i Sant Adrià amb alguna fórmula d'unificació del territori fins al riu Besòs.

Les entitats sotasignades convoquen la ciutadania a actuar en favor d'aquests objectius i s.adrecen als ajuntaments de Barcelona i de Sant Adrià. ens municipals als quals res del que afecta el seu àmbit pot resultar aliè. així com al Consell Comarcal del Barcelonès i a la Diputació de Barcelona, a la Generalitat de Catalunya, a l'Estat espanyol i a la Unió europea, totes elles administracions amb responsabilitats a la zona, per demanar la revisió dels plans, projectes i previsions actuals i una resposta precisa als punts especificats en el present manifest.

Barcelona. juny de 2000